

METODOLOGIA RO ACT GHID

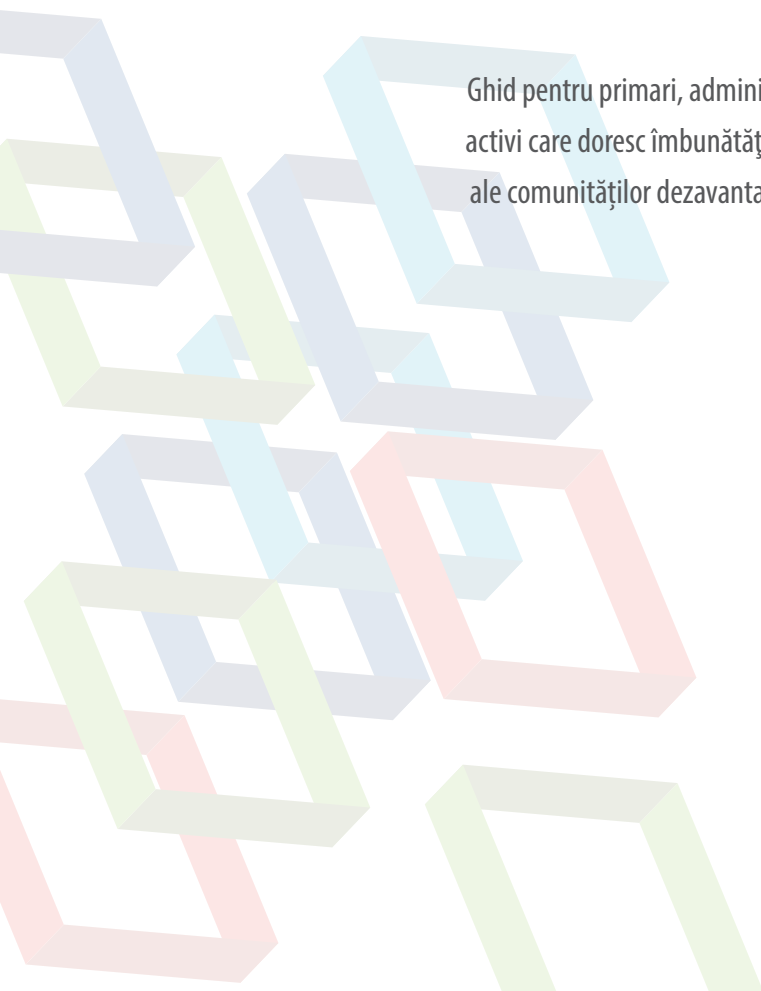
Ghid pentru primari, administrații locale și
cetățeni activi care doresc îmbunătățirea
condițiilor de viață ale comunităților
dezavantajate, inclusiv cele rome

METODOLOGIA ROMACT GHID

Ghid pentru primari, administrații locale și cetățeni
activi care doresc îmbunătățirea condițiilor de viață
ale comunităților dezavantajate, inclusiv cele rome

Acest document a fost cofinanțat de Uniunea Europeană, cofinanțat și implementat de Consiliul Europei. Opiniile exprimate în acest document nu pot fi sub nicio formă considerate ca reflectând opinia oficială a Uniunii Europene sau a Consiliului Europei.

Publicat de Programul ROMACT
F-67075 Strasbourg Cedex
www.coe-romact.org

© Programul ROMACT, Septembrie 2016
Ediție revizuită iunie 2023 pentru
Republica Moldova

CUPRINS

1. Cum se utilizează acest ghid	7
2. Cum se inițiază procesul ROMACT	8
Începeți cu o abordare potrivită	8
Implicați romii	9
Câteva principii fundamentale	10
Vizați romii excluși și dezavantajați social	10
Adaptați-vă strategia pentru a răspunde nevoilor locale	10
Abordați barierele care împiedică asigurarea și accesarea serviciilor	11
Pregătiți-vă pentru perioada post-aderare la Uniunea Europeană	11
3. Patru PAȘI pentru îmbunătățirea situației romilor marginalizați	12
Calendarul metodologiei de tip ROMACT	13
PASUL 1: Angajamentul	14
ACT 1 Înțelegerea nevoii de a aborda marginalizarea	14
ACT 2 Numirea coordonatorului	15
ACT 3 Contractarea facilitatorului	17
ACT 4 Cartografierea factorilor interesați	19
ACT 5 Înființarea Grupului de Lucru Local pentru Incluziunea Romilor	20
ACT 6 Sprijin pentru înființarea Grupului de Acțiune Comunitară (GAC)	23
<i>Explicarea procesului de tip ROMACT pentru public</i>	27

PASUL 2: Agrearea nevoilor și a planurilor	30
ACT 7 Decizia direcționării intervenției	30
ACT 8 Evaluarea capacităților municipalității	31
ACT 9 Evaluarea nevoilor comunității	31
ACT 10 Schițarea listei de priorități a comunității	32
PASUL 3: Traducerea listei de priorități a comunității în măsuri și proiecte concrete	34
ACT 11 Elaborarea și adoptarea Planului Comun de Acțiune pentru Incluziunea Romilor	34
ACT 12 Implementarea acțiunilor pe termen scurt și mediu	35
ACT 13 Integrarea problemelor romilor în Planul/ Strategia de Dezvoltare Locală	35
ACT 14 Pregătirea acțiunilor concrete	36
<i>Dezvoltarea capacităților Administrației Publice Locale și ale comunității de romi prin întregul proces de tip ROMACT</i>	37
PASUL 4: Finanțarea, implementarea și monitorizarea procesului	39
ACT 15 Finanțarea acțiunilor	39
ACT 16 Implementarea acțiunilor	40
ACT 17 Monitorizarea și evaluarea acțiunilor cu implicarea GAC	41
ANEXE	42

EXISTĂ UN CARTIER MARGINALIZAT ÎN LOCALITATEA VOASTRĂ

Ce este de făcut?

În primul rând, este necesar să se înțeleagă termenul de „cartier marginalizat” ca fiind o zonă unde trăiește un grup de oameni cu o participare limitată în societate. Acești oameni sunt deseori șomeri pe termen lung sau persoane care nu pot fi angajate pentru că au calificări și educație puțină sau sub medie. De regulă, ei depind de venituri din beneficii sociale sau din munci informale și de cele mai multe ori sunt îndatorați peste măsură. Situația este agravată de accesul slab la servicii și de conflicte cu ceilalți locuitori din cartier.

Foarte des, din cauza faptului că de cele mai multe ori cartierele marginalizate sunt locuite de romi, marginalizarea îmbracă o dimensiune etnică. Ca urmare, etnia este folosită ca explicație a cauzei problemei; se spune că romii au o cultură diferită, că sunt diferiți și, în cazuri extreme, că sunt inadaptabili.

Însă, dacă explicăm marginalizarea ca pe o problemă etnică, ne pierdem capacitatea *de facto* de a o rezolva, deoarece marginalizarea este, înainte de toate, o problemă socială, care nu poate fi rezolvată decât după ce au fost identificate și rezolvate cauzele care o generează.

Acest ghid vă va ajuta să îmbunătățiți viața tuturor cetățenilor care trăiesc în localitatea voastră, inclusiv a romilor. Vă va ajuta să evaluați obiectiv ce este de făcut în localitatea voastră, vă va ghida în proiectarea acțiunilor împreună cu cei vizați și vă va arăta cum să transferați aceste proiecte în măsuri concrete și – atunci când este nevoie – cum să accesați și să utilizați fonduri ale Uniunii Europene și alte finanțări pentru acest scop. Vă va ajuta, de asemenea, să vă conformați, la nivelul vostru, îndatoririlor care decurg din convențiile internaționale și din legislația națională în materie.

Prezentul ghid descrie metoda de lucru folosită în cadrul Programul ROMACT¹. Deși el se concentrează pe incluziunea romilor marginalizați, este relevant în aceeași măsură și pentru alte persoane vulnerabile.

Aplicarea procesului ROMACT va presupune muncă serioasă, dar va conduce la schimbare pozitivă nu doar pentru localnicii romi, ci pentru întreaga localitate în ansamblul ei.

1. ROMACT este un program comun finanțat și implementat de către Comisia Europeană și Consiliul Europei.

1. CUM SE UTILIZEAZĂ ACEST GHID

Începeți prin a citi întregul ghid. Astfel veți obține o viziune de ansamblu asupra metodologiei și a instrumentelor folosite în procesul ROMACT, pe care le puteți folosi ca îndrumar de lucru.

1. Înainte de a începe să folosiți ghidul, vă rugăm să țineți cont de faptul că fiecare localitate este diferită. S-ar putea să fie nevoie să adaptați metoda descrisă în ghid; dacă structurile și practicile legate de aceasta există deja, puteți sări peste o Activitate; modificați ordinea activităților în funcție de dinamica realităților din localitatea voastră. Deși procesul ar trebui să fie unul flexibil, el trebuie totuși să acopere toate punctele importante ale metodologiei.

Recomandăm insistent, de asemenea, să citiți „Ghidul pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale romilor la nivel local»². Acest ghid oferă instrumente adiționale și informații despre bune practici care ajuta la implementarea proiectelor la nivel local.

2. Elaborat de către Banca Mondială și Comisia Europeană, 2015: http://coe-romact.org/sites/default/files/pictures/Handbook_LocalLevel_interactive_A4_singles_March20_c.pdf

2. CUM ESTE ÎNȚIAT PROCESUL DE TIP ROMACT

Este important să începeți procesul de tip ROMACT folosind abordarea corectă și ținând cont de câteva principii esențiale care să vă ghideze. Aceste principii ar trebui să vă guverneze activitatea indiferent de circumstanțe.

ÎNCEPEȚI CU O ABORDARE POTRIVITĂ³

Îmbunătățirea condițiilor de viață ale persoanelor marginalizate presupune în principal măsuri care vizează creșterea accesului lor la educație, locuri de muncă, la servicii de sănătate, de locuire și la servicii sociale. Este esențial să se înțeleagă încă de la bun început că este nevoie ca aceste aspecte să fie abordate într-o manieră integrată. Niciodată nu există o cauză unică a marginalizării, de cele mai multe ori există o listă lungă a acestora.

Mai mult, aceste cauze sunt interconectate. Rezolvarea doar a uneia sau a câtorva dintre cauze nu va conduce la schimbare; situația trebuie rezolvată într-o manieră comprehensivă și toate cauzele trebuie abordate simultan. Niciuna dintre aceste cauze nu poate fi subestimată.

Fiecare domeniu le afectează pe celelalte, astfel că, dacă nu este abordată o dimensiune, acest lucru va împiedica progresul în celelalte domenii. De exemplu, fără o educație de calitate este dificil să găsești un loc de muncă bun. Condițiile precare de locuire conduc la o stare de sănătate șubredă și afectează, de asemenea, și rezultatele școlare.

Pe de altă parte, educația, ocuparea, sănătatea și locuirea pot fi afectate negativ de aceeași cauză. De exemplu, repararea drumurilor sau asigurarea transportului în comun pot îmbunătăți în același timp accesul la educație, la sănătate și șansele de ocupare.

3. A se vedea și "Ghidul pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale romilor la nivel local", Banca Mondială și Comisia Europeană 2015

Rezultatele slabe în domeniul educației, al ocupării, sănătății și al locuirii au multiple cauze, care, pentru a avea un impact pozitiv, trebuie abordate împreună. De exemplu, este puțin probabil ca, în sine, construirea unui centru medical nou să conducă la îmbunătățirea stării de sănătate a oamenilor. Este nevoie și de personal medical de specialitate, de asistenți sociali sau de mediatori sanitari, precum și de infrastructură și de servicii de transport.

Problemele care afectează romii deseori privesc întreaga localitate și de aceea trebuie văzute în acest context mai larg. Când serviciile publice oferite romilor sunt de calitate slabă, este foarte probabil că ele nu sunt de calitate mult mai bună nici pentru întreaga populație. Autoritățile locale au responsabilitatea de a îmbunătăți această situație. Metodologia ROMACT permite autorităților locale și altor instituții subordonate lor să rezolve într-un mod sustenabil problemele cu care se confruntă grupurile dezavantajate și excluse social, inclusiv romii.

Este nevoie de o abordare integrată pentru a asigura eficacitatea, eficiența și sustenabilitatea acțiunilor.

O abordare integrată înseamnă mai mult decât combinarea unor serii de acțiuni. În cazul comunităților de romi, care se confruntă cu atâtea provocări, în lipsa unei coordonări sau asocieri cu alte inițiative, un plan de acțiune ar putea sfârși doar ca o colecție de activități paralele. Este esențial să existe o strategie pentru a evita o astfel de adunătură de activități incoerente și fragmentate.

IMPLICAȚI COMUNITATEA ROMĂ

Romii știu de ce anume au nevoie, de ce au nevoie de acele lucruri, care sunt barierele cu care se confruntă, ce se poate face, ce își pot permite și ce poate fi susținut.

De asemenea, participarea romilor le crește acestora sentimentul de proprietate asupra procesului de incluziune, sporind astfel șansele de sustenabilitate.

În același timp, este extrem de important să fie obținute participarea și sprijinul persoanelor ne-rome, pentru a evita stigmatizarea romilor și pentru a încuraja interacțiunea și cooperarea dintre romi și ne-romi pe baza intereselor comune.

CÂTEVA PRINCIPII DIRECTOARE IMPORTANTE

Când se elaborează o strategie de incluziune, este important să:

- fie vizate persoanele rome din cauza faptului că sunt excluse social și dezavantajate, nu doar pentru că sunt de etnie romă;
- se adapteze acțiunile pentru a rezolva nevoi locale specifice;
- se îndepărteze barierele care împiedică accesarea serviciilor publice;
- se pregătească terenul pentru ce se va întâmpla când finanțarea UE va înceta.

VIZAȚI ROMII EXCLUȘI ȘI DEZAVANTAJAȚI SOCIAL

Ar trebui să se acorde prioritate integrării romilor care trăiesc în condiții grele, de sărăcie. Strategia de incluziune ar trebui să fie și în beneficiul ne-romilor care se confruntă cu dezavantaje asemănătoare. Acest lucru va ajuta la prevenirea percepțiilor negative conform cărora romii primesc mai mult decât partea care li se cuvine din resursele publice.

ADAPTAȚI-VĂ STRATEGIA PENTRU A RĂSPUNDE NEVOILOR LOCALE

O strategie de succes într-o localitate s-ar putea să nu fie potrivită pentru alta. Aceleași tipuri de nevoi în două localități diferite pot avea cauze diferite și astfel să necesite soluții diferite.

De exemplu, într-o localitate, accesul limitat la instituții de ocrotire a sănătății poate fi cauza stării slabe de sănătate, în timp ce în alta cauza principală poate fi reprezentată de lipsa apei curate și a sistemelor sanitare.

Pentru a fi folositoare, strategia trebuie adaptată la nevoile și la condițiile contextului local specific.

REZOLVAȚI BARIERELE ÎN ASIGURAREA ȘI ACCESAREA SERVICIILOR

Să nu credeți că „dacă se construiește, oamenii vor veni”. Oamenii, mai ales în comunitățile sărace, nu vor utiliza neapărat noile servicii publice. Dacă nu cunosc noile servicii, dacă nu le conștientizează beneficiile, dacă nu știu cum să le acceseze sau dacă nu și le pot permite, nu le vor folosi. Chiar și atunci când serviciile sunt oferite gratuit, costurile indirecte de utilizare – cum ar fi transportul sau pierderea venitului în timpul în care renunță la muncă pentru a accesa serviciul – pot fi prea mari. Teama de a fi tratat prost sau umilit de către ofertanții de servicii, de asemenea, poate descuraja oamenii în folosirea unui serviciu. Din acest motiv proiectarea fiecărei măsuri trebuie însoțită de întrebarea: „dacă vom construi asta, cum ne putem asigura că oamenii vor veni?”. S-ar putea să fie nevoie de măsuri complementare pentru a facilita accesul la servicii și utilizarea lor.

PREGĂTIȚI-VĂ PENTRU PERIOADA POST-ADERARE LA UNIUNEA EUROPEANĂ

Îmbunătățirile trebuie să continue și după aderare, indiferent de sursa de finanțare. Acum sunt disponibile fonduri de pre-aderare nerambursabile, dar după finalizarea proiectului este nevoie de antrenarea fondurilor locale, proprii. Acest lucru trebuie anticipat și pregătit.

PATRU PAȘI PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA SITUAȚIEI ROMILOR MARGINALIZAȚI

Procesul de tip ROMACT constă în patru PAȘI:

Fiecare **PAS** implică activități-cheie (**ACT**-uri).

Acești **PAȘI** și activitățile corespunzătoare se află într-o legătură strânsă: procesul de tip ROMACT trebuie privit ca un întreg coerent, nu ca pe implementarea unor acțiuni separate, fără conexiune.

Este recomandat să fie implementate toate **ACT**-urile pentru ca procesul să conducă la rezultate de succes. Totuși, în funcție de situația existentă la nivelul localității dumneavoastră, puteți sări unele dintre ele sau să le implementați într-o ordine diferită.

Pentru implementarea întregului proces de tip ROMACT este nevoie de aproximativ 20 de luni.

CALENDARUL METODOLOGIEI DE TIP ROMACT

Luna	lunile 1-5	lunile 6-10	lunile 11-15	lunile 16-20	lunile ...
PASUL 1 Angajamentul	ACT 1 Înțelegerea nevoii de a acționa				
	ACT 2 Numirea Coordonatorului				
	ACT 3 Contractarea Facilitatorului				
	ACT 4 Cartografierea factorilor interesați				
	ACT 5 Înfățișarea Grupului de Lucru Local				
	ACT 6 Sprijinirea Înfățișării GAC				
PASUL 2 Agregarea nevoilor și a planurilor	ACT 7 Decizia direcționării intervenției	GAC va fi implicat în toate ACT-urile procesului de tip ROMACT la nivel local			
	ACT 8 Evaluarea capacităților municipalității				
	ACT 9 Evaluarea nevoilor comunității				
	ACT 10 Schimbarea listei de priorități a comunității				
PASUL 3 Transpunerea priorităților în măsuri și proiecte	ACT 11 Elaborarea și adoptarea PAC				
	ACT 12 Acțiuni pe termen scurt/mediu				
	ACT 13 Integrarea PAC în PDL				
	ACT 14 Pregătirea acțiunilor concrete				
PASUL 4 Finanțare, im- plementare și monitorizare	ACT 15 Finanțarea acțiunilor				
	ACT 16 Implementarea acțiunilor				
	ACT 17 Monitorizare și evaluare				
Explicarea procesului de tip ROMACT publicului					
Creșterea capacității autorităților locale și GAC/comunității rome					
PROCESUL CONTINUĂ ATÂT CÂT ESTE NECESAR					

ANGAJAMENTUL

ACT 1 Înțelegerea nevoii de a aborda problema marginalizării⁴

Implementarea procesului de tip ROMACT necesită, în primul rând, angajamentul autorităților locale. Atât primarul, cât și majoritatea Consiliului Local trebuie să dorească să abordeze problema marginalizării romilor și să vizeze incluziunea acestora.

Marginalizarea este deseori redusă la problematica romilor sau a celor așa-numiți „inadaptabili”. Argumentele frecvente sunt că „romii sunt diferiți”, „nu vor să trăiască la fel ca noi”, „le plac ghetourile” și „nu vor să muncească și să își trimită copiii la școală”. Asemenea atitudini împiedică orice fel de schimbare deoarece pleacă de la premisa că romii sunt inadaptabili.

Eșecul rezolvării marginalizării reprezintă un risc mare pentru toți cetățenii localității. Acest lucru nu înseamnă doar implicare în infracțiuni minore sau alte activități în afara legii, care pot conduce la tulburări sociale; o situație nerezolvată, mai ales în locurile în care problemele escaladează, poate fi exploatată rapid de radicali extremiști de dreapta.

Mai mult, persistența marginalizării conduce deseori la ruperea coeziunii sociale în localitate, la creșterea tensiunilor sociale și la pierderea identificării populației cu localitatea lor. Se pot vedea consecințe dramatice mai ales în rândul copiilor la școală. Dacă aceștia nu se simt bine la școală și nu există respect reciproc, problemele din localitate probabil că se vor agrava cu timpul.

4. A se vedea și "Ghid pentru incluziune socială în localitate", Agenția Cehă pentru Incluziune Socială <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/o-agenture/handbook-for-municipalities-social-inclusion-in-the-municipalities-asz-2012/download>

De aceea, autoritățile locale ar trebui să își dorească să abordeze marginalizarea astfel încât să includă toate persoanele care trăiesc pe teritoriul localității, inclusiv romii.

Dar reducerea sărăciei și a excluziunii într-o localitate nu înseamnă doar reducerea riscurilor, ci presupune și oportunități:

incluziunea socială va contribui la creșterea calității serviciilor publice per ansamblu;

va conduce, de asemenea, la creșterea valorii imobilelor, a proprietăților și

va crește atractivitatea întregii localități ca un spațiu în care să trăiască toți cetățenii.

Toate acestea vor atrage investitorii și vor conduce la migrarea internă a noi rezidenți cu niveluri mai mari de venituri, făcând vizibil faptul că autoritățile locale sunt un bun partener și produc rezultate.

Dacă îmbunătățirile sunt susținute, o parte dintre persoanele care astăzi au nevoie de asistență socială și economică și care reprezintă o povară pentru municipalitate, mâine vor putea să contribuie activ la dezvoltarea economică și socială locale.

Decizia de a implementa procesul de tip ROMACT în localitate trebuie adoptată formal printr-o hotărâre a Primarului și, de dorit, printr-o hotărâre a Consiliului Local.

ACT 2 Numirea coordonatorului

Odată ce Primarul a decis să implementeze procesul de tip ROMACT în localitate, acesta/aceasta trebuie să numească un membru de rang înalt al personalului localității ca și coordonator responsabil cu gestionarea și monitorizarea procesului de tip ROMACT.

Coordonatorul îi raportează Primarului.

RESPONSABILITĂȚILE COORDONATORULUI INCLUD:

înființarea **Grupului de Lucru Local pentru Incluziunea Romilor**;

convocarea și conducerea ședințelor **Grupului de Lucru Local pentru Incluziunea Romilor**;

coordonarea procesului de **evaluare a capacităților localității**;

coordonarea pregătirii **Planului Comun de Acțiune pentru Incluziunea Romilor**;

coordonarea integrării **Planului Comun de Acțiune în Planul/Strategia de Dezvoltare Locală**;

coordonarea implementării activităților **Planului Comun de Acțiune** care au fost incluse în **Planul/Strategia de Dezvoltare Locală**;

coordonarea **monitorizării** și a **evaluării** implementării procesului de tip ROMACT;

informarea Primarului, a Consiliului Local și a publicului referitor la implementarea procesului de tip ROMACT.

ACT 3 Contractarea facilitatorului

De asemenea, localitatea trebuie să angajeze un **facilitator**⁵. **Facilitatorul** nu trebuie să fie din rândul personalului propriu. Acesta trebuie contractat de către localitate pe durata procesului de tip ROMACT.

Rolul **facilitatorului** este complex și urmărește:

- dezvoltarea capacității autorităților locale de a dezvolta, finanța și implementa măsuri de incluziune a romilor;
- sprijinirea personalului localității în identificarea nevoilor și a resurselor și în proiectarea soluțiilor;
- mobilizarea comunității rome și dezvoltarea capacității membrilor acesteia de a deveni cetățeni activi, mai ales prin înființarea **GAC**;
- sprijinirea romilor în identificarea și exprimarea nevoilor lor;
- sprijinirea dialogului și a procesului de cooperare dintre autoritățile locale și **GAC**;
- pe scurt, asigurarea implementării adecvate a procesului de tip ROMAC.

Facilitatorul ghidează întregul proces de tip ROMACT într-o manieră independentă: el/ea nu reprezintă nici Primăria, nici romii.

Facilitatorul nu este nici mediator, de asemenea.

5. În localitățile unde se implementează Programul ROMACT, **facilitatorul** este angajat de către Consiliul European.

RESPONSABILITĂȚILE FACILITATORULUI INCLUD:

identificarea **nevoilor în ceea ce privește dezvoltarea capacității** și coordonarea instruirii și a mentoratului pentru **administrația publică** și alte instituții locale implicate în proces, precum și pentru **romi**;

coaching pentru **administrația publică** și pentru alte instituții locale;

coaching pentru **romi**;

participarea la **Grupul de Lucru Local pentru Incluziunea Romilor** și întocmirea minutilor întâlnirilor;

cartografierea factorilor interesați;

sprijin pentru înființarea **Grupului de Acțiune Comunitar (GAC)**;

convocarea, moderarea și întocmirea minutilor ședințelor **GAC**

sprijinirea GAC în realizarea **evaluării nevoilor comunității**;

sprijinirea GAC în pregătirea **listei de priorități a comunității**;

sprijinirea comunității romi în implementarea unora dintre acțiunile **Planului Comun de Acțiune**;

moderarea ședințelor comune dintre administrație și GAC pentru a se transpune **Planul Comun de Acțiune** în măsuri concrete;

informarea localității despre oportunități de **finanțare**;

informarea GAC despre progresul înregistrat în **implementarea Planului Comun de Acțiune și a Strategiei de Dezvoltare Locală**;

sprijinirea GAC să participe la **monitorizarea și la evaluarea implementării Planului Comun de Acțiune / Strategiei de Dezvoltare Locală**.

Facilitatorul trebuie să fie împuternicit de către localitate pentru ca să se poată manifesta asertiv în îndeplinirea rolului său.

Facilitatorul trebuie să fie capabil să:

- abordeze, să comunice și să medieze între toți factorii interesați, de la autorități la indivizi;
- își adapteze stilul de lucru și discursul pentru a fi potrivit fiecărui interlocutor din proces;
- ofere coaching /sprijin individualizat unde e necesar.

Facilitatorul are responsabilitatea majoră de a asigura că procesul de tip ROMACT decurge fără piedici și că sunt parcurse toate etapele. Trebuie să se asigure că toți factorii interesați sunt informați, că se consemnează concluziile ședințelor și că aspectele logistice, cum ar fi planurile ședințelor și invitațiile, sunt organizate adecvat.

ACT 4 **Cartografierea factorilor interesați**

Cooperarea dintre instituțiile locale și factorii interesați este deseori slabă la nivelul unei localități. Cartografierea diverselor instituții și a factorilor interesați care există în localitate, evaluarea capacităților tehnice, organizaționale și a resurselor umane ale acestora este primul pas pentru dezvoltarea cooperării și crearea sinergiilor.

Cartografierea factorilor interesați se realizează și se **aduce la zi constant** de către **facilitator**. Practic, **harta factorilor interesați** (sau a partenerilor) este un tabel care include numele fiecărei organizații, responsabilitățile sale și detalii de contact ale personalului (cel puțin nume, număr de telefon și adresă de email).

Cartografierea se poate realiza folosind Formularul pentru **Harta factorilor interesați** (anexa T3).

De asemenea, puteți evalua gradul de cooperare dintre diverșii actori locali folosind Formularul pentru Evaluarea calității parteneriatelor locale (anexa T3a).

ACT 5

Înființarea Grupului de Lucru Local pentru Incluziunea Romilor

Pe baza **hărții factorilor interesați**, **coordonatorul** – cu sprijinul **facilitatorului** – începe demersurile pentru înființarea **Grupului de Lucru Local pentru Incluziunea Romilor**. Din momentul în care GAC este operațional, reprezentanții acestuia sunt nominalizați, iar Primarul și Consiliul Local aprobă crearea acestei structuri, poate începe munca.

GRUPUL DE LUCRU LOCAL INCLUDE:

reprezentanți ai diferitelor departamente din cadrul autorității publice locale vizate și ai altor instituții locale, de exemplu: școli, instituții din domeniul sănătății, servicii de protecție socială și ocupare, instituții culturale și religioase etc.;

reprezentanți ai comunității rome, de obicei GAC, ONG-uri relevante, organizații comunitare etc.;

coordonatorul;

facilitatorul.

Localităților mici deseori le lipsește capacitatea tehnică și financiară de a implementa singure procesul de tip ROMACT. Ele pot încerca să coopereze cu localități vecine prin înființarea unui Grup de Lucru pentru Incluziunea Romilor comun și prin identificarea sinergiei dintre ele.

La începutul procesului, toți membrii Grupului de Lucru ar trebui să participe la fiecare ședință, pentru a asigura înțelegerea comună a procesului și pentru a cădea de acord asupra unei metode de lucru.

Grupul de Lucru Local ar trebui să se întâlnească trimestrial. Se pot crea sub-grupuri pentru domenii/probleme specifice care să se întâlnească mai frecvent. **Coordonatorul** conduce ședințele **Grupului de Lucru** și **facilitatorul** este secretarul **Grupului de Lucru**. Se recomandă adoptarea unor reguli și proceduri specifice pentru funcționarea acestei structuri. Grupul de lucru este responsabil cu monitorizarea și evaluarea Planului Comun de Acțiune.

După fiecare ședință a Grupului de Lucru, facilitatorul ar trebui să întocmească o informare rezumând concluziile ședinței și să o disemineze tuturor membrilor Grupului de Lucru.

PRACTICA NE-A ARĂTAT CĂ:

- în localitățile cu aproximativ 10.000 de locuitori, Grupul de Lucru Local poate fi constituit din 15 membri (ideal ar fi să fie desemnați și înlocuitori). Lista participanților ar trebui adusă la zi cu regularitate.
- ar fi util ca în Grupul de Lucru Local să fie incluși și consilieri locali care să sprijine procesul de tip ROMACT.

Monitorizarea și evaluarea sunt elemente cheie în implementarea unui Plan de acțiune.

Este extrem de important să existe o bună comunicare între membrii Grupului de Lucru pentru a asigura succesul procesului de planificare și de luare a deciziilor în mod participativ.

Se recomandă formarea / instruirea în tehnici de comunicare, cu accent în special pe stabilirea și facilitarea cooperării între factorii interesați la nivel local (administrație locală, ONG-uri, alte instituții locale, companii de utilitate publică și alte persoane care lucrează în domeniul incluziunii sociale sau cu grupuri dezavantajate).

ACT 6 **Sprijin pentru înființarea Grupului de Acțiune Comunitară (GAC)**

Procesul de tip ROMACT nu poate fi eficient fără participarea activă chiar a cetățenilor marginalizați, inclusiv a celor de etnie romă. O modalitate de facilitare a participării acestora este de a acorda sprijin pentru înființarea unui **Grup de Acțiune Comunitară (GAC)** cu sprijinul **facilitatorului**.

Facilitarea exprimării nevoilor, așteptărilor, a revendicărilor și a propunerilor cetățenilor de etnie romă din localitate este o parte de importanță cheie a procesului de tip ROMACT.

Un **GAC** funcțional este fundamental și va facilita întreaga muncă a municipalității.

GAC ar trebui să devină partener, un interlocutor al localității în procesul de tip ROMACT.

UN GAC AR TREBUI SĂ FIE:

Local: membrii **GAC** trebuie să aparțină comunității locale de romi vizate;

Divers: membrii **GAC** trebuie să fie bărbați și femei de vârste diferite, un eșantion reprezentativ al întregii comunități;

Centrat pe echipă: toți membrii **GAC** sunt egali și ar trebui să decidă împreună cine îi va reprezenta în întâlnirile cu autoritățile publice. Nu ar trebui să existe ierarhii în interiorul **GAC**;

Democratic: Deciziile se iau într-o manieră democratică, dacă este posibil, prin consens, după ce se ascultă opiniile exprimate în interiorul **GAC**;

Deschis: Oricine poate să se alăture sau să părăsească **GAC** la orice moment. Este însă esențial să existe un nucleu de membri de bază, care s-au angajat să urmeze procesul din cadrul **GAC**;

Focalizat pe progresul comunității: Scopul de bază al **GAC** este să sporească bunăstarea întregii comunități, nu doar a membrilor;

Transparent: Deciziile, acțiunile și realizările **GAC** sunt comunicate altor membri ai comunității;

Constructiv: **GAC** ar trebui să caute să formuleze propuneri constructive pentru schimbare, ținând cont de responsabilitățile, de competențele și de resursele necesare pentru implementarea lor;

Bazat pe principiile drepturilor omului: Toate activitățile **GAC** ar trebui ghidate de principiul egalității în drepturi;

Recunoscut: **GAC** trebuie să fie recunoscut ca partener al administrației locale.

Fiecare comunitate este diferită. Mobilizarea și funcționarea GAC pot diferi de la caz la caz, având în vedere specificul local.

PENTRU A FI EFICIENT, GAC AR TREBUI:

- să includă un nucleu de bază de 5 până la 20 de membri permanenți; în localitățile în care există mai mult de o comunitate, ar putea fi create mai multe Grupuri de Acțiune Comunitară, dar numai un grup, constituit din reprezentanți ai tuturor GAC, ar trebui să fie interlocutorul autorității publice locale;
- să se întâlnească săptămânal la începutul procesului (pe parcursul **PĂȘILOR 1 și 2**) și apoi cel puțin o dată pe lună;
- să se întâlnească atunci când este convenabil pentru membrii săi. Este important să se agreeze cele mai bune intervale de timp pentru întâlniri (care zi a săptămânii, ce oră). Ședințele nu ar trebui să dureze mai mult de 3-4 ore. Practica a arătat faptul că aceste întâlniri nu sunt posibile – în același ritm – în lunile iulie și august.

Implicarea activă a persoanelor care nu sunt obișnuite să fie consultate și implicate în decizii publice nu este un proces simplu. Este nevoie de perseverență până când GAC devine pe deplin funcțional și se menține astfel.

Realizarea unei evaluări inițiale a comunității (anexa T1- Section 1- **Sondajul Inițial**) este un instrument util pentru a demara procesul de stabilire a nevoilor, de a prezenta procesul și a mobiliza membrii comunității.

Administrația publică locală ar putea facilita munca **GAC** prin oferirea unei săli și a protocolului pentru întâlniri, dar și sprijin cu transportul pentru participanți.

FACILITATORUL:

- Convoacă ședințele **GAC**;
- Moderează ședințele **GAC**, dar nu le prezidează: rolul său este să ajute membrii **GAC** să exprime nevoile și revendicările comunității;
- la notițe în timpul ședinței, iar după aceea redactează o informare rezumând principalele puncte discutate și concluziile, incluzând și lista participanților. Această informare se distribuie tuturor membrilor **GAC**, precum și coordonatorului, fiind expusă la avizare și în alte zone / platforme de informare publică.

Este recomandată sprijinirea sustenabilității **GAC** pe durata întregului proces.

FACILITATORUL AR TREBUI SĂ:

- Încurajeze de la bun început membrii **GAC** să fie responsabili pentru pregătirea unei încăperi, stabilirea datelor și fixarea agendei pentru toate întâlnirile lor;
- Faciliteze relația cu administrația locală fără a prelua conducerea procesului.

Persoanele marginalizate deseori nu au capacitatea să participe la un astfel de proces. Prin sprijin personalizat / coaching, facilitatorul va ajuta la creșterea capacității lor de a face acest lucru. A se vedea mai jos cum se oferă instruire și coaching.

În cazul în care este relevant, fezabil și dorit de către membrii GAC, facilitatorul poate sprijini înființarea unui ONG pentru a asigura sustenabilitatea procesului la nivel local.

EXPLICAREA PROCESULUI DE TIP ROMACT CĂTRE PUBLIC

În implementarea procesului de tip ROMACT, este foarte important să se procedeze deschis și să se informeze în mod regulat toți cetățenii, inclusiv romii, dar nu doar pe aceștia. De multe ori acțiunile care vizează incluziunea romilor generează zvonuri care se răspândesc extrem de rapid. Dacă nu sunt adresate de la bun început, aceste zvonuri pot complica acțiunile viitoare. Înainte de a acționa, cum ar fi, de exemplu, în cazul proiectării unui centru comunitar sau al lansării unui proiect de locuințe, este important să se explice cetățenilor ce va include și ce nu proiectul, precum și ce beneficii vor avea din aceste acțiuni. Acest lucru poate preveni protestele ulterioare, care pot rezulta în petiții sau chiar demonstrații ale cetățenilor nemulțumiți (și de obicei insuficient informați).

Este esențial să se explice cetățenilor de ce și cum va beneficia întreaga localitate de rezolvarea problemei marginalizării și de incluziunea romilor. Comunicarea și explicarea procesului de tip ROMACT pentru opinia publică este de importanță crucială.

CUM SĂ SE COMUNICE DESPRE PROCESUL DE TIP ROMACT?

Autoritatea publică locală ar trebui să prezinte informații despre proces.

O conferință de presă, condusă de către Primar și de reprezentanți ai Consiliului Local ar trebui organizată, la început, în fiecare localitate nouă, pentru a prezenta procesul de tip ROMACT.

De asemenea, autoritatea locală ar trebui să prezinte informații despre proces, întâlniri, activități și proiecte la avizier și pe site-ul primăriei. Broșurile sau buletinele informative ale localității, care de regulă se distribuie gratuit în cutiile poștale, pot fi un alt canal util de informare a cetățenilor. Documentele importante, cum ar fi Planul Comun de Acțiune, ar trebui să fie accesibile pe pagina web a primăriei.

În cartierele unde oamenii nu primesc buletinul informativ local, nu citesc aviziere și nu au acces la Internet, sau înainte de acțiuni majore, cum ar fi construirea unui centru comunitar, autoritatea locală ar trebui să organizeze ședințe publice cu cetățenii:

- pentru a-i informa despre acțiunile planificate;
- pentru a arăta cum funcționează astfel de servicii sau centre asemănătoare în alte localități;
- pentru a răspunde la întrebări etc.

Autoritatea publică locală ar trebui să informeze, de asemenea, și jurnaliștii, și mass media.

Oferirea de informații și comunicarea nu ar trebui să fie doar unidirecțională. Colectarea de feedback de la cetățeni despre procesul de tip ROMACT se poate face prin sondaje de opinie realizate pe website-ul instituției, prin cutii pentru sugestii și reclamații plasate la primărie, precum și prin ascultarea opiniilor și a propunerilor de soluții în timpul ședințelor publice.

Cetățenii niciodată nu ar trebui să aibă impresia că ceva se decide pe la spatele lor, în absența lor.

Cetățenii niciodată nu ar trebui să aibă impresia că ceva se decide pe la spatele lor, în absența lor.

O greșeală care ar trebui evitată este transmiterea de mesaje negative. Este important să se sublinieze dezvoltările pozitive și progresul realizat pe toată durata procesului.

CÂTEVA SUGESTII

Comunicați clar și pe înțelesul oamenilor. Evitați cuvintele care nu se înțeleg. Riscați să îi îndepărtați pe oameni și/sau să dați impresia că îi tratați condescendent.

Evitați jargonul de „proiect” – publicul larg nu înțelege limba utilizată în informările administrative sau în aplicațiile pentru finanțări. Descrieți problema într-o manieră simplă și clară.

Folosiți exemple concrete și faceți referiri la realitatea cotidiană a oamenilor.

Transmiteți clar că noile activități și servicii vor fi accesibile tuturor cetățenilor sau cel puțin că vor beneficia cu toții de ele. Oamenii nu ar trebui să rămână cu percepția că doar puțini dintre locuitori vor beneficia.

Explicarea și comunicarea de la bun început cu privire la procesul de tip ROMACT ar trebui să ajute la instaurarea unui spirit de parteneriat și de cooperare între administrația publică și comunitatea de romi, autoritățile locale și ONG-uri și, deosebit de important, între localitate și întreaga populație. Prin diseminarea largă a acțiunilor autorității locale, prin transparentizarea lor, se poate începe schimbarea atitudinilor negative legate de măsurile care vizează comunitatea de romi.

AGREAREA NEVOILOR ȘI A PLANURILOR

ACT 7 Decizia direcționării intervenției

Marginalizarea afectează de cele mai multe ori cartiere specifice dintr-o localitate. Aceste cartiere sunt, de regulă, caracterizate de condiții de trai diferite, de un nivel diferit de accesare a serviciilor, infrastructură, locuri de muncă etc..

Înainte de lansarea procesului de tip ROMACT, autoritatea locală trebuie să decidă – pe baza unor informații obiective – care cartiere vor fi vizate.

O primă sarcină a **Grupului de Lucru Local** constă în:

- colectarea datelor demografice (populația totală, populația în risc de sărăcie, numărul estimat al populației rome);
- identificarea zonelor cele mai sărace (denumirea geografică, străzile, zonele învecinate etc.);
- clarificarea limitelor fizice ale zonelor vizate de intervenții. Limitele teritoriului unde locuiesc romii au importanță specială din perspectiva dezvoltării, ținând cont de conflictele potențiale dintre cartierele de romi și ne-romi; serviciile disponibile în cartierele învecinate, conflictele potențiale dintre diferitele cartiere locuite de romi etc.

Această activitate se poate realiza folosind **Formularul pentru sondajul inițial și final** (anexa T1- Secțiunea I - Sondajul inițial).

Primarul și Consiliul Local decid apoi asupra zonelor specifice unde va fi implementat procesul de tip ROMACT.

ACT 8 Evaluarea capacităților localității

Facilitatorul trebuie să evalueze, alături de Coordonator – pe baza informațiilor primite de la **Grupul de Lucru Local pentru Incluziunea Romilor - capacitățile** tehnice, financiare și umane ale **localității**.

Evaluarea capacităților localității va identifica capacitățile administrației locale, inclusiv ale consultanților săi, precum și ale altor instituții locale relevante.

Această activitate se poate realiza folosind **Formularul pentru evaluarea capacităților localității** (anexa T2), împreună cu Modelul de evaluare a capacității administrative (anexa T2a).

ACT 9 Evaluarea nevoilor comunității

GAC – cu sprijinul **facilitatorului** – realizează **evaluarea nevoilor comunității**. Identificarea nevoilor și evaluarea barierelor care împiedică satisfacerea lor este baza elaborării revendicărilor și a propunerilor din partea comunității rome adresate municipalității.

Identificarea nevoilor în sine nu este însă suficientă; trebuie evaluate și barierele care blochează accesul comunităților la resursele care ar satisface respectivele nevoi. De exemplu, accesul redus la servicii de sănătate se poate datora unor obstacole multiple: centrele de sănătate existente s-ar putea să nu fie accesibile prin transportul în comun sau romii s-ar putea să nu aibă documente de identitate.

Evaluarea nevoilor comunității ar trebui să ofere imaginea *caracteristicilor comunității* rome, a *nevoilor, provocărilor, a resurselor, cererilor și revendicărilor sale*.

Membrii **GAC** ar trebui să identifice aceste nevoi și să exprime revendicările și așteptările întregii comunități.

Facilitatorul ajută membrii GAC să parcurgă procesul de evaluare fără a prelua controlul procesului.

Această activitate se poate realiza folosind Formularul de **evaluare a nevoilor comunității** (anexa T4).

ACT 10 Schițarea listei de priorități a comunității

Odată ce au fost identificate nevoile și barierele în cadrul **evaluării nevoilor comunității**, **GAC** – cu sprijinul **Facilitatorului** – schițează lista de **priorități a comunității**, care este o listă a acțiunilor concrete solicitate de comunitate.

Dacă este necesar, Facilitatorul oferă instruire pentru GAC referitor la modul de transpunere a nevoilor și a barierelor identificate într-o listă de priorități.

Transpunerea **evaluării nevoilor comunității** într-o **listă de priorități a comunității** se face în trei etape:

- Etapa 1: GAC** trece în revistă **evaluarea nevoilor comunității** și prioritizează nevoile: care nevoi sunt mai importante pentru comunitate, identifică acțiunile potențiale care pot răspunde la nevoile prioritare, selectează și prioritizează acțiunile care se vor implementa.
- Etapa 2: GAC** analizează opțiunile și avantajele: ce abordări și ce acțiuni sunt mai potrivite pentru a rezolva problema. Deseori există opțiuni diverse pentru a răspunde acelorași nevoi, respectiv mai multe acțiuni pot fi integrate pentru a răspunde la o combinație de nevoi și bariere.

■ **Etapa 3: GAC** schițează **lista priorităților comunității**, care detaliază ce ar trebui să se facă, de către cine, până când și cum.

Este esențial să se selecteze acțiuni care vor ținti efectiv cauza fundamentală a rezultatelor slabe.

Poate fi pregătită utilizând modelul de **Fișă de identificare a nevoilor comunității**, necesară pentru elaborarea **Planului comun de acțiune** (anexa T4a).

Pentru mai multe detalii despre cum să se realizeze prioritizarea nevoilor și acțiunilor, a se vedea **Ghidul pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale romilor la nivel local**⁶.

6. Banca Mondială și Comisia Europeană, 2015 http://coe-romact.org/sites/default/files/pictures/Handbook_LocalLevel_interactive_A4_singles_March20_c.pdf

TRANSPUNEREA LISTEI DE PRIORITĂȚI A COMUNITĂȚII ÎN MĂSURI ȘI PROIECTE CONCRETE

ACT 11

Elaborarea și adoptarea Planului Comun de Acțiune pentru Incluziunea Romilor

Grupul de Lucru Local pentru Incluziunea Romilor schițează Planul Comun de Acțiune pentru Incluziunea Romilor pe baza listei priorităților comunității și a evaluării capacităților localității.

Dacă localitatea are deja un Plan de Acțiune pentru Îmbunătățirea Situației Romilor (pentru implementarea Strategiei Naționale pentru Romi), Grupul de Lucru Local pentru Incluziunea Romilor va trebui să analizeze cum să se integreze în el elementele noi din lista priorităților comunității și din evaluarea capacităților municipalității. Ar trebui evitată elaborarea unor strategii și planuri noi, paralele, redundante, iar focalizarea eforturilor ar trebui să vizeze îmbunătățirea și implementarea planurilor care s-ar putea să existe deja.

Mai sus menționatul **Plan Comun de Acțiune** va include cel mai probabil trei tipuri de acțiuni concrete:

Acțiuni pe termen scurt, care pot fi implementate chiar de către comunitatea de romi (de exemplu, curățarea drumurilor, degajarea unui loc pentru crearea unui spațiu de joacă) sau de către municipalitate cu resurse existente (de exemplu, crearea unei stații de autobuz noi lângă cartierul romilor);

- Acțiuni pe termen scurt și mediu, care pot fi implementate de către autoritatea locală folosind resurse din bugetul ordinar/local (*de exemplu, renunțarea la taxa de participare la grădiniță pentru copiii din cele mai sărace familii*);
- Activități pe termen mai lung, care vor trebui incluse în **Strategia de Dezvoltare Locală** și care ar putea să necesite finanțare națională sau UE.

Odată ce s-a agreat **Planul Comun de Acțiune** de către **Grupul de Lucru Local**, acesta este înaintat spre aprobare **Primarului** și **Consiliului Local**.

ACT 12 Implementarea acțiunilor pe termen scurt și mediu

Acțiunile care nu necesită finanțare sau care pot fi implementate folosind resursele existente pot fi realizate fie chiar de către comunitatea de romi, fie de către municipalitate / alte instituții locale sau în parteneriat.

Implementarea acestor prime acțiuni oferă vizibilitate procesului de tip ROMACT și primelor sale rezultate tangibile. Arată că schimbările pozitive sunt posibile și ajută la motivarea comunității de romi să se implice în continuare, iar membrii săi să devină cetățeni activi.

Facilitatorul ajută comunitatea de romi să își asume acțiunile pe care le implementează.

ACT 13 Integrarea problemelor romilor în Strategia de Dezvoltare Locală

Odată ce s-a adoptat **Planul Comun de Acțiune** sau **Planul de Acțiune pentru Îmbunătățirea Situației Romilor** adus la zi (vezi textul încadrat la ACT 11) a fost adoptat de către **Consiliul Local**, conținutul său trebuie să fie integrat în **Strategia de Dezvoltare Locală**.

Nevoile locuitorilor, inclusiv ale romilor, trebuie abordate în **Strategia de Dezvoltare Locală** generală, și nu segregate într-o strategie separată.

Grupul de Lucru pentru Romi trebuie să exploreze unde se pot integra cel mai bine acțiunile **Planului Comun de Acțiune** în **Strategia de Dezvoltare Locală**.

Este important să nu se creeze o strategie de dezvoltare paralelă pentru comunitatea de romi.

ACT 14 Pregătirea acțiunilor concrete

Administrația publică locală este responsabilă pentru transpunerea conținutului **Planului Comun de Acțiune**, inclus în **Strategia de Dezvoltare Locală**, în **acțiuni** concrete.

Pregătirea unei acțiuni nu este pur și simplu o sarcină tehnică, mai ales când aceasta are impact asupra vieților oamenilor.

Îmbunătățirea calității și asigurarea infrastructurii și a serviciilor fără îndepărtarea barierelor care împiedică romii dezavantajați să le acceseze nu vor fi eficiente.

Autoritatea publică locală trebuie să abordeze următoarele aspecte:

- **Oamenii să își permită să utilizeze serviciile:** dacă noul serviciu este prea costisitor sau dacă este gratuit, însă costul transportului pentru a accesa serviciul este prea mare, oamenii nu îl vor accesa/folosi;
- **Oportunitatea:** dacă utilizarea serviciului nou creat solicită prea mult timp petrecut departe de muncă sau din cel dedicat îngrijirii familiei, oamenii nu îl vor accesa/folosi;
- **Siguranța, demnitatea și reputația:** dacă serviciul nou creat generează stigmatizare, oamenii nu îl vor accesa/folosi.

Când administrația publică locală pregătește o acțiune, ar trebui să consulte **GAC** pentru a se asigura că acțiunea va răspunde realmente la nevoile identificate mai devreme în cursul procesului.

Odată ce există consens între **administrația locală** și **GAC** referitor la acțiune, se pot detalia termenii de referință.

Facilitatorul ar trebui să modereze ședințele în comun ale autorității publice locale și GAC.

DEZVOLTAREA CAPACITĂȚILOR AUTORITĂȚILOR PUBLICE LOCALE ȘI ALE COMUNITĂȚII DE ROMI PRIN ÎNTREGUL PROCES DE TIP ROMACT

Procesul de tip ROMACT presupune în esență **învățarea** felului în care localitatea se poate transforma într-un spațiu căruia toți locuitorii, inclusiv romii, simt că îi aparțin.

Identificarea **nevoilor de dezvoltare/perfecționare**, coordonarea **instruirii** și a **mentoratului** necesare reprezintă sarcini ale **facilitatorului**.

MENTORAT / SPRIJINUL PERSONALIZAT PENTRU ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ ȘI PENTRU ALTE INSTITUȚII LOCAL

Personalul din administrația publică locală, inclusiv consultanții contractați de către primărie și alte instituții locale, au deseori nevoie de îndrumare în privința unei game largi de aspecte legate de incluziunea socială: cum să elaboreze măsuri de incluziune socială care răspund nevoilor oamenilor într-o manieră eficientă și sustenabilă, cum să elaboreze și să implementeze acțiuni și proiecte, cum să aplice pentru fonduri naționale și UE, cum să le gestioneze etc.

Persoanele angajate în administrația publică și alte instituții locale au nevoie de multe ori să învețe cum să comunice mai bine și cum să coopereze între ele, cu romii marginalizați, cu ne-romii, pe scurt, cum să își schimbe abordarea și mentalitatea legate de problematica marginalizării.

Mentoratul pentru personalul administrației locale și al altor instituții locale este sarcina **facilitatorului**. Când este nevoie de mai multă expertiză tehnică, este posibil să apară necesitatea angajării unor experți specializați.

MENTORAT PENTRU COMUNITATEA DE ROMI

Pentru a deveni cetățeni activi și informați și pentru a participa pe deplin în procesul de tip ROMACT, membrii comunității de romi deseori necesită formare/ instruire și mentorat⁷. Ei au nevoie de acest lucru mai ales pentru a realiza **evaluarea nevoilor comunității** și a **elabora lista priorităților comunității**, iar apoi pentru a negocia **Planul Comun de Acțiune**. De asemenea, au nevoie să învețe despre aspectele tehnice ale elaborării, planificării și ale implementării unui proiect.

Mentoratul pentru membrii comunității de romi, mai ales pentru cei care sunt membri ai **GAC**, este sarcina **facilitatorului**.

Acțiunile care conduc la creșterea capacității ar trebui demarate de la începutul procesului de tip ROMACT.

7. În acest scop, se poate folosi curriculumul programului ROMED2

FINANȚAREA, IMPLEMENTAREA ȘI MONITORIZAREA PROCESULUI

ACT 15 Finanțarea acțiunilor

Numeroase acțiuni incluse în **Planul Comun de Acțiune** agreeat de **Grupul de Lucru pentru Incluziunea Romilor** vor fi implementate folosind resurse locale.

Cu toate acestea, unele acțiuni și proiecte (pe termen lung), mai ales cele incluse în **Strategia de Dezvoltare Locală**, vor necesita finanțare națională sau din fonduri UE.

Din păcate, primăriilor deseori le lipsesc capacitatea și cunoștințele de a accesa fonduri UE, de a le administra și de a le utiliza corespunzător. Accesarea și utilizarea fondurilor UE pot fi o provocare complexă deoarece administrația locală trebuie:

- să țină cont de Strategia Națională de Integrare a Romilor;
- să fie informată despre apelurile de propuneri de proiecte publicate de autoritățile naționale;
- să coreleze aceste apeluri cu acțiunile incluse în **Strategia de Dezvoltare Locală**;
- să știe cum să aplice pentru finanțare;
- să îndeplinească cerințele administrative legate de finanțare;
- să fie capabilă să gestioneze și să implementeze acțiunile care primesc finanțare.

Facilitatorul ajută municipalitatea să fie informată despre oportunitățile de finanțare și identifică experți care pot oferi asistență tehnică echipei locale pentru a aplica pentru finanțare și a gestiona proiectele.

Facilitatorul trebuie să informeze GAC despre aplicațiile în pregătire și despre conținutul lor.

ACT 16 Implementarea acțiunilor

Implementarea acțiunilor la care **GAC** a contribuit este un moment semnificativ al procesului de tip ROMACT.

Este important ca administrația publică locală:

- să continue – cu sprijinul **Facilitatorului** – să informeze **GAC** despre implementarea acțiunilor;
- să implice întreaga comunitate de romi în implementarea acțiunilor. Implicarea comunității de romi s-ar putea să presupună invitarea lor să contribuie cu timpul propriu la realizarea acțiunii, informându-i despre beneficiile și utilizarea noilor servicii oferite etc.

ACT 17 Monitorizarea și evaluarea implementării acțiunilor cu GAC

Odată ce acțiunile sunt finanțate și lansate, este esențial să se monitorizeze și să se evalueze progresul implementării lor. Va ajuta dacă **administrația locală** și **GAC** identifică sincope în implementare și operează schimbările necesare în proiectarea acțiunilor.

Pentru fiecare acțiune, direcția sau instituția relevantă vizată din localitate trebuie să decidă alături de **GAC** ce anume va fi monitorizat și cum anume, cine va fi responsabil pentru colectarea informațiilor și cine va fi informat.

Asocierea **GAC** cu toate aceste activități va permite viitorilor beneficiari ai noilor servicii să înțeleagă cum va conduce acțiunea respectivă la îmbunătățirea situației și ce îmbunătățiri intermediare s-au realizat deja. Asocierea cu **GAC** va conduce de asemenea la o responsabilizare accentuată a acestuia și la un sentiment de proprietate mai bun asupra acțiunilor. **Realizarea unui sondaj la nivel de comunitate (anexa T1 – Secțiunea 2 – Sondajul final) vă va ajuta pentru monitorizarea progresului și a rezultatelor obținute pe durata implementării procesului de tip ROMACT.**

Detalii și modele pe această temă pot fi găsite în **Ghidul privind monitorizarea și evaluarea Planului comun de acțiune** (anexa T6).

A se vedea "**Ghidul pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale romilor la nivel local**"⁸ pentru detalii despre monitorizare și evaluare participative.

8. Banca Mondială și Comisia Europeană, 2015 http://coe-romact.org/sites/default/files/pictures/Handbook_LocalLevel_interactive_A4_singles_March20_c.pdf

ANEXE

Versiunile cele mai recente ale următoarelor anexe :

- **T1 – SONDAJ INIȚIAL ROMACT, SONDAJUL FINAL ROMACT**
- **T2 – EVALUAREA CAPACITĂȚII ADMINISTRAȚIEI LOCALE ROMACT**
- **T3 – HARTA FACTORILOR INTERESAȚI ROMACT**
- **T4 – EVALUAREA COMUNITĂȚII ROMACT**
- **T5 – PLANUL COMUN DE ACȚIUNE COMUNITAR ROMACT**
- **T6 - GHID PENTRU MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA PLANULUI COMUN DE ACȚIUNE**

pot fi descărcate în secțiunea « Resources » de pe site-ul nostru : <http://coe-romact.org/resources>

Puteți ajunge direct la pagina indicată dacă scanați codul QR de mai jos cu ajutorul smartphone-ului dumneavoastră.

Site-ul nostru este mobile-friendly (se adaptează la telefonul dumneavoastră).

O aplicație specifică este necesară pentru a putea citi codul QR.

Puteți descărca o astfel de aplicație pe smartphone-ul dumneavoastră de pe app store sau google play.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ROMACT

RO

www.coe-romact.org

Co-funded
by the European Union

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Co-funded and implemented
by the Council of Europe